

Б.Р. Лілієнко, д.ю.н., О.В. Стрельцова
(Національний авіаційний університет, Україна)

Міжнародно-правові механізми захисту прав осіб з інвалідністю та їх імплементація в Україні

Міжнародно-правові механізми захисту прав інвалідів є дуже важливими. Україна має проблеми з ефективним застосуванням законодавства та наданням доступних та інклюзивних послуг. Рівень обізнаності серед населення щодо прав інвалідів повинен підвищуватись.

Актуальність та важливість тематики міжнародно-правових механізмів захисту прав осіб з інвалідністю є беззаперечною. Для України це питання є актуальним внаслідок наявності певних проблем із ефективним впровадженням та забезпеченням дотримання існуючих законодавчих та підзаконних актів у цій сфері, наданням доступних та інклюзивних послуг, а також підвищенням рівня обізнаності щодо необхідності забезпечення прав людей з інвалідністю серед населення.

Разом з тим, актуальність питання щодо забезпечення і захисту прав осіб з інвалідністю особливо загострилося після початку повномасштабної агресії рф в Україні та розгортання активних бойових дій на території нашої держави. Адже величезна кількість людей як серед військовослужбовців, так і серед цивільного населення щодня отримують тяжкі травми, які обмежують їх життєдіяльність. Тобто фактично такі особи втрачають працездатність та стають інвалідами. Люди з інвалідністю потребують посиленої уваги з боку держави у вигляді створення правових, економічних, політичних, соціально-побутових і соціально-психологічних умов для задоволення їх потреб у відновленні здоров'я, матеріальному забезпеченні, посиленій трудовій та громадській діяльності.

Становлення на розвиток міжнародно-правових механізмів захисту прав осіб з інвалідністю як окремого напрямку в сфері захисту прав людини в Україні.

Тема розвитку міжнародно-правових механізмів захисту прав людей з інвалідністю є надзвичайно актуальною як в Україні, так і в усьому світі. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, приблизно 15% населення світу живе з тією чи іншою формою інвалідності, і очікується, що ця цифра зростатиме зі старінням населення планети.

В Україні, за оцінками, близько 10% населення мають інвалідність, і багато хто з них стикається зі значними бар'єрами у доступі до своїх прав. Ці бар'єри можуть включати фізичні та комунікаційні бар'єри, а також дискримінацію та стигму. Вирішення цих проблем має вирішальне значення для забезпечення повноцінної участі людей з інвалідністю в житті суспільства та реалізації їхніх прав нарівні з іншими.

Розвиток міжнародно-правових механізмів захисту прав людей з інвалідністю є важливим кроком на шляху до досягнення цієї мети. Конвенція

ООН про права осіб з інвалідністю надає державам основу для забезпечення включення людей з інвалідністю в усі аспекти життя суспільства, а також захисту та заохочення їхніх прав.

В Україні розвиток таких механізмів є особливо важливим з огляду на історію порушень прав людини в країні та її конфлікт з Росією, що триває. Забезпечення захисту прав людей з інвалідністю є ключовим аспектом просування прав людини та демократії в країні.

Крім того, як сторона, що підписала Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю, Україна має юридичне зобов'язання забезпечити захист і заохочення прав людей з інвалідністю. Невиконання цього зобов'язання може призвести до судових позовів та зашкодити репутації країни [3].

Тема розвитку міжнародно-правових механізмів захисту прав людей з інвалідністю є надзвичайно актуальною як в Україні, так і в усьому світі. Усунення бар'єрів, з якими стикаються люди з інвалідністю, має вирішальне значення для забезпечення їхньої повноцінної участі в житті суспільства та реалізації своїх прав нарівні з іншими. Розробка та імплементація міжнародних правових механізмів є важливим кроком на шляху до досягнення цієї мети.

Розвиток міжнародно-правових механізмів захисту прав людей з інвалідністю є важливим аспектом захисту прав людини в усьому світі, в тому числі і в Україні. В останні роки зростає визнання прав людей з інвалідністю як прав людини, і докладаються зусилля для забезпечення їх захисту в рамках міжнародного права [1].

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права осіб з інвалідністю (КПІ ООН) є основною міжнародно-правовою базою для захисту прав осіб з інвалідністю. Україна підписала Конвенцію у 2007 році та ратифікувала її у 2010 році, що зробило її юридично обов'язковою для виконання в країні. Конвенція визнає, що люди з інвалідністю мають такі ж права людини, як і всі інші, і встановлює конкретні заходи, яких держави повинні вживати для забезпечення захисту та заохочення цих прав.

В Україні захист прав людей з інвалідністю закріплений у Конституції, законах і підзаконних актах. Закон України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" був прийнятий у 1991 році і з того часу до нього кілька разів вносилися зміни. Закон встановлює низку заходів, спрямованих на те, щоб люди з інвалідністю могли користуватися своїми правами нарівні з іншими, включаючи право на освіту, працевлаштування, охорону здоров'я та соціальний захист [5].

Однак, незважаючи на наявність певних національних правових механізмів, люди з інвалідністю в Україні продовжують стикатися зі значними труднощами у доступі до своїх прав. Щоб вирішити ці проблеми, Україні необхідно національне законодавство та правозастосовну практику наблизити до міжнародних та європейських правових стандартів. У практичній площині необхідно вжити додаткових заходів для забезпечення ефективного впровадження законодавчої бази та надання особам з інвалідністю можливості відстоювати свої права. Серед таких реальних кроків, наприклад: створення умов в межах публічних просторів, де люди наприклад з травмами опорного апарату або травмами очей зможуть безперешкодно пересуватися та

задовольняти свої потреби; забезпечення якісних реабілітаційних послуг; запровадження доступних цифрових сервісів для контактів з державними органами; створення механізмів надання соціальних послуг у громадах, щоб батьки дітей з інвалідністю мали можливість не віддавати дітей в інституційні заклади і продовжити працювати тощо [8].

Одним із важливих кроків, який могла б зробити Україна, є розробка національного плану дій з імплементації Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю. Це передбачає проведення консультацій з людьми з інвалідністю та організаціями, що представляють їхні інтереси, з метою визначення ключових проблемних питань та розробки конкретних заходів для їх вирішення. План дій також має включати заходи з підвищення обізнаності про права людей з інвалідністю та боротьбу з дискримінацією і стигматизацією [2].

Ще однією важливою сферою, на якій Україні слід зосередитися, є надання доступних та інклюзивних послуг, включаючи охорону здоров'я, освіту та соціальний захист. Це може включати інвестиції в розвиток доступної інфраструктури, навчання постачальників послуг тому, як працювати з людьми з інвалідністю, а також забезпечення активного залучення людей з інвалідністю до розробки та надання послуг.

Однією з основних проблем розвитку міжнародно-правових механізмів захисту прав людей з інвалідністю в Україні є недостатньо ефективна імплементація та дотримання чинних законів і нормативно-правових актів. Незважаючи на прийняття Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та існування різних законів і нормативно-правових актів, спрямованих на захист прав осіб з інвалідністю, багато людей з інвалідністю в Україні продовжують стикатися зі значними бар'єрами у доступі до своїх прав [4].

Відсутність ефективної імплементації та правозастосування може бути пов'язана з низкою факторів, включаючи недостатнє фінансування, недостатню обізнаність та підготовку постачальників послуг та державних службовців, а також недостатнє залучення та представництво осіб з інвалідністю у процесах прийняття рішень.

Ще однією проблемою є обмежена наявність доступних та інклюзивних послуг для людей з інвалідністю в Україні. Багато державних і приватних послуг недоступні для людей з інвалідністю, включаючи охорону здоров'я, освіту і транспорт. Це може ще більше посилити бар'єри, з якими стикаються люди з інвалідністю у доступі до своїх прав та участі в житті суспільства [6].

Нарешті, в Україні спостерігається брак обізнаності та розуміння прав людей з інвалідністю серед населення. Стигма та дискримінація щодо осіб з інвалідністю все ще поширені в багатьох частинах українського суспільства, що може обмежувати їхні можливості та доступ до послуг.

Хоча розвиток міжнародно-правових механізмів захисту прав людей з інвалідністю є важливим кроком, в Україні все ще існують значні проблеми, які необхідно подолати. Забезпечення ефективної імплементації та дотримання чинних законів і нормативно-правових актів, покращення доступу до доступних та інклюзивних послуг, а також підвищення рівня обізнаності та розуміння громадськістю прав людей з інвалідністю мають вирішальне значення для

подолання цих викликів та сприяння інклюзії та захисту прав людей з інвалідністю в Україні [7].

Розвиток міжнародно-правових механізмів захисту прав людей з інвалідністю є важливим напрямком захисту прав людини в Україні. Незважаючи на певний прогрес у цій сфері, ще багато роботи належить зробити для того, щоб люди з інвалідністю могли користуватися своїми правами нарівні з іншими. Україні необхідно вжити подальших заходів для ефективної імплементації Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та надання доступних та інклюзивних послуг для людей з інвалідністю.

Висновки

Отже, розвиток міжнародно-правових механізмів захисту прав людей з інвалідністю має вирішальне значення для забезпечення того, щоб люди з інвалідністю в Україні могли повноцінно брати участь у житті суспільства та користуватися своїми правами нарівні з іншими. Однак існують значні проблеми, які необхідно подолати для ефективної імплементації та забезпечення дотримання чинних законів та інших нормативно-правових актів, надання доступних та інклюзивних послуг, а також підвищення рівня обізнаності та розуміння прав людей з інвалідністю серед населення. Вирішення цих проблем вимагає залучення та представництва людей з інвалідністю до процесів прийняття рішень, адекватного фінансування, підвищення обізнаності та навчання постачальників послуг і державних службовців, а також узгоджених зусиль, спрямованих на подолання стигми та дискримінації щодо людей з інвалідністю в українському суспільстві. Лише вирішивши ці проблеми, Україна зможе побудувати суспільство, яке буде повністю інклюзивним і сприятиме захисту прав і гідності всіх своїх громадян, у тому числі людей з інвалідністю.

Список літератури

1. "Інвалідність та здоров'я" - Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>
2. Грос Н. Е. Інвалідність та інклюзивний розвиток / Н. Е. Грос, М. Кет, А. Т. Мануелян., 2015. – 416 с. – (Оксфордський університет).
3. Гудінг К. Інвалідність та соціальні зміни: Південноафриканський порядок денний. / К. Гудінг, Б. Хьюз., 2012. – 424 с. – (HSRC Press).
4. Квінн, Г., та О'Махоні, К. (Ред.). (2013). Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю: Європейські та скандинавські перспективи. Брілл Нейхофф.
5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права осіб з інвалідністю [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>
6. Флін Е. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю: Коментар. / Е. Флін, А. Арштейн-Керслейк., 2018. – 471 с.

7. Фріман М. Д. Права людини: Міждисциплінарний підхід. / М. Д. Фріман., 2014. – 224 с.

8. Шлях до ЄС: нові стандарти для людей з інвалідністю чи фікція? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3692538-slah-do-es-novi-standarti-dla-ludej-z-invalidnistu-ci-fikcia.html>